

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 19. oktober 2011

Vår ref. 11/00002-38
Deres ref.: 201102591
Saksbehandler: Jannikke Ludt

Att.: Live Haaland (e.f. avdelingsdirektør)

Høring – Fagerbergutvalgets utredning NOU 2011: 6 Et åpnere forskningssystem

Kreftforeningen viser til Fagerbergutvalgets utredning og høringsdokumenter datert 30. mai d.å. Vi ønsker med dette å komme med synspunkter til utvalgets utredning av det offentlige forskningssystemet.

Kreftforeningen registrerer at Fagerbergutvalget har prioritert universiteter og høyskoler i sin analyse, og at rapporten er mindre grundig i gjennomgangen av institutter og helseforetak. Dette mener vi er beklagelig. Et av regjeringens mål med forskningspolitikken er å bidra til god helse, utjevne sosiale helseforskjeller og utvikle helsetjenester av høy kvalitet. Forskningsvirksomheten innen helse fortjener oppmerksomhet, og potensialet for utvikling innen medisin- og helse er stort.

Kreftforeningen savner videre en særskilt analyse av forskning i helseforetakenes klinikker. For at samfunnet på helseområdet skal få mer igjen for forskning er det viktig at hele verdikjeden, fra grunnforskning via translasjon fram til klinikk og anvendelse, stimuleres. Med bakgrunnen i to av de mest sentrale spørsmålene under presisering av mandatet til Fagerbergutvalget (*1. Er virkemidlene og finansieringsstrømmene utformet slik at resultatene blir best mulig? 2. Er det endringer som kan gjøres slik at den samfunnsnyttige nytten øker?*) vil Kreftforeningen foreslå at slike problemstillinger følges opp i kjølvannet av utvalgets arbeid. Det avgjørende i denne sammenhengen er at forskningen kommer pasient/bruker til nytte.

Kreftforeningen har en lang tradisjon når det gjelder å finansiere norsk kreftforskning. I 2010 ga vi 140 mill. kr. til kreftforskning. Forskningsmidlene tildeles hovedsaklig gjennom nasjonale konkurranser. I tillegg til helt åpne utlysninger har vi også de siste år gjennomført flere strategiske satsinger rettet mot bestemte temaer/miljøer. Vi registrerer at Fagerbergutvalget kun vurderer offentlig finansiert forskning, og savner en analyse av frivillige organisasjoners bidrag til medisinsk forskning. Vi etterlyser en utredning som inkluderer også private FoU aktører, og anbefaler en vurdering av hvordan økt samspill mellom frivillige organisasjoner, offentlige og private aktører eventuelt vil kunne bidra til større effekt av forskningsmidlene. Vi har valgt å kommentere følgende temaer i rapporten mer spesifikt:

- Offentlige midler til helseforskning kanaliseres gjennom de regionale helseforetakene
- Åpne konkurranser og et Forskningsbarometer, der aktivitet vil ligge til grunn for offentlig finansiering.

Offentlige midler til helseforskning kanaliseres gjennom RHF'ene

Kreftforeningen mener det er viktig at helseforetakene har tydelig adskilte budsjetter til forskning, og at disse midlene tildeles gjennom konkurranse. Fagerbergutvalget påpeker at hvert regionale helseforetak fungerer som et helseforskningsråd. Norge er et lite land, og regionalisering fører, på tross av samarbeidsorganer, til segregering og lite samordnende strategier.

En nasjonal konkurransearena ville fremmet konkurranse og ført til en bedre anvendelse av midler, slik vi ser det. Det finnes likevel viktige innvendinger mot en aggregering av midlene, som at regionene mister råderett over egne midler og mulighet til å løse regionale utfordringer. Det er viktig å finne en balansegang mellom nasjonale føringer på bruk av forskningsmidler, samtidig som det gis stor frihet til å bygge opp/styrke forskningsområder som lokalkunnskapen kan gi skreddersøm til.

Det er også en utfordring at det eksisterer ulike kriterier for hvem som kan søke om midlene. Universitetsansatte forskere er avskåret fra konkurransen i noen regioner, mens andre regioner har åpnet for forskningssøknader fra eksterne dersom helseforetaksansatte er involvert i prosjektet.

Etter Kreftforeningens oppfatning, og i tråd med utvalgets syn, bør konkurransearenaen være så vid som mulig for å fremme god forskning. Vi støtter derfor at man vurderer nærmere om forskning i helseforetakene i større grad kan organiseres nasjonalt, og at kriteriene for hvem som kan søke utvides til å inkludere andre institusjoner enn helseforetakene.

Om åpne konkurranser og Forskningsbarometer

I prinsippet er Kreftforeningen positiv til at offentlige midler i større grad kanaliseres til de mest aktive forskningsmiljøene. Norge har lav produksjon av forskning sett i forhold til FoU-utgifter sammenlignet med våre naboland, og mer midler til aktive og produktive miljøer vil virke stimulerende. Vi er enige med både Fagerbergutvalget og Arvid Hallen i Forskningsrådet om at det vil øke forskningsavkastningen å satse midler på de beste forskerne.

Aktivitetsbasert eller resultatbasert finansiering forutsetter at forskere og forskningsmiljøer i større grad måles. Forskningsbarometeret møter denne oppgaven. Det er en utfordring å finne gode nok måleparametre, og vi støtter Fagerbergutvalget i at det er behov for å videreutvikle modeller for å sikre den beste avkastning for forskningsinvesteringen.

Kreftforeningens store bidrag til forskning – over 2 milliarder de siste 20 år - gjennom utlysning av nasjonale konkurranser bidrar til å heve kvaliteten innen norsk kreftforskning. Det er enighet i miljøene om at den langsiktige, jevne og forutsigbare støtten tildelt fra Kreftforeningen gjennom konkurranser, har bidratt vesentlig til at vi har særskilt dyktige forskningsmiljøer i Norge innenfor kreftområdet. Vi ser at flere forskningsmiljøer med støtte fra Kreftforeningen hevder seg godt også i andre nasjonale og internasjonale konkurranser.

Vi tror at konkurransebasert offentlig støtte også vil bidra til at gode miljøer kommer i konkurranseposisjon til å hevde seg internasjonalt, og at dette kan føre til at det hentes inn mer midler f. eks. fra EU-systemet. Vi vil likevel påpeke faren for at for sterk grad av styring etter resultater kan føre til mindre innovasjon og nytenkning. De godt innkjørte forskningsprosjektene vil gi publikasjoner og grunnlag for videre finansiering. En viss basisfinansiering er også nødvendig for at forskere skal kunne ta risiko og avvike fra de tradisjonelle prosjektene.

Med vennlig hilsen
Kreftforeningen

Anne Lise Ryel
Generalsekretær